N°. 3848. [illegible]

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.

Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

ZATURDAG 31 DECEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 30 December.

Voortreffelijk is de in „*de Katholiek*" met breede trekken geleverde schildering van het Napoleontiesch [illegible] in zijn revolutionnair streven tegen den Paus. Reeds vroeger had de groote geest, die dáár de pen voert, duidelijk aangetoond wat Napoleon is, en wat wij van hem te wachten hebben. Die denkbeelden bezielden hem reeds vóór dat de derde Napoleon openbaarlijk den *Rubicon* der revolutie was overgestapt. Hij heeft hem beoordeeld, als had hij in de toekomst gezien, en het vlugschrift, *de Paus en het Congres*, gelezen voor dat het geschreven was. Het is door hem sinds lang wederlegd.

Niet minder voortreffelijk is de plaats in de *Katholiek*, waar hij de ironie bespreekt, die er is in het streven van den revolutionnairen tijdgeest, die alom voortbrengt juist het tegenovergestelde van hetgeen hij belooft. Ziehier het eerst gedeelte van deze voorstelling; het andere volgt later.

„Op dezelfde wijze als in de wetenschap gaat het toe in de openbare orde der maatschappij. Door pantheïstisch den mensch tot God te maken, en in den staat dit „goddelijk absolute" te zoeken, moest men er toe [illegible] hemel op aarde, en het genot zijner [illegible] te begeeren. De staathuishoudkunde [illegible] en zedelijkheid als kapitaal beschouwen [illegible] uit geboren, en men zag de zich [illegible] wereld meer en meer naar het [illegible]. Nadat men de bovennatuurlijke vereeniging in Christus, in 't *Oneindige Woord* verworpen, en eene onware maatschappelijke eenheid in 't *abstracte woord* des menschen gezocht had, moest men er toe afdalen, om die te zoeken in de onder de menschen omgaand *zinnelijk woord*, in de *munt*, in 't geld; en het kostbaar metaal werd door krediet, door kunstwerk, door voorstelling van voorstelling, tot een opvattend idee verheven, opdat het tot grond zou kunnen dienen aller betrekkingen, en het Materialisme dingen met het Pantheïsme om het gebied dezer wereld. Daarheen is de onmiskenbare streving. Pantheïsme, dat niet weet dan van noodzakelijkheid en de maatschappij opoffert aan een idee, Materialisme, dat niet weet dan van fortuin, en den gang der zaken doet wisselen naar het spel van de beurs; Pantheïsme dat alles in despotische eenheid verzwelgt en de vrijheid doodt in [illegible], Materialisme dat alles in democratische verdeeling verbrokkelt en oplost in atomen: Pantheïsme eindelijk vol ondragelijken hoogmoed, dat den mensch tot God zoekt te maken door hem te vernietigen en daarom de heidensche droefgeestigheid voortbrengt van den ouden verkondiger dezer dwaling, van Heraclitus, Materialisme vol genot en zinnelust, dat God en zijn gebod meent vernietigd te hebben in het stof, en daarom die altijd lagchende, ligtzinnige vreugd voortbrengt van Democriet, den meester van Epicurus — deze zijn de twee valsche, door en door onzedelijke idealen, de twee voor den éénen weg des éénen geloofs in de plaats getreden heerschende rigtingen, welke de maatschappij heen en weder slingeren in onzekerheid, en haar, voor ieder die oogen heeft om te zien, voortvoeren naar de twee even verwante als strijdige uitersten: naar communisme en naar anarchie. Leibnitz voorzeide in [illegible] de Fransche revolutie, en op [illegible] voorspelden twee Fransche Jesuïeten, in [illegible] godsdienstige vervoering, meer bepaald, hoe groot de wanorde zoude zijn; maar we behoeven noch den genialen blik van Leibnitz, noch de hoogere verlichting van een Beauregard of Frey de Neuville, om voor de toekomst te beven. We hebben het jaar 1848 gezien, en niemand zal, des gevraagd, durven beweren dat zulke verschijnselen bloot toevalligheden [illegible] den drang der historische oorzaken werden voortgebragt. Zijn dan sinds dien tijd de heerschende ideeën, de [illegible] instellingen, de sociële verhoudingen veranderd? Zijn de openbare en private belangen [illegible] verward en vermolmen? Heeft de staat opgehouden zich meester te maken van wat hij beschermen moest: van het gezin, het individu, het kind? Is aan den hier en daar geuiten wensch naar zelfstandigheid en decentralisatie slechts eenigermate toegegeven? Heeft de geest van associatie die de minvermogenden onderdrukt, eenige plaats gemaakt voor den geest van corporatie die de minvermogenden behoudt? Is er meer eerbied voor het eigendom en wel bepaaldelijk voor dat eigendom 't welk, als kerkelijk en Gode gewijd, aan alle eigendom tot sanctie strekt? We hebben onze vragen niet te vermenigvuldigen; dezelfde rigting bestaat, dezelfde oorzaken werken voort, dezelfde beginselen worden van de daken verkondigd. Wat meer is, een Napoleonide is opgetreden om de revolutionnaire beginselen met meer beleid, en waar het noodig is, meer geweld in Europa verder te ontwikkelen. Reeds heeft hij ze in Italië geplant, de wettige vorsten verjaagd, en de hoop gegeven, dat ze, wat God verhoede, wederkeeren door een absoluut vrije volkskeuze, alsof ze nooit eenige regten hadden bezeten. En wat doen de mogendheden? wat zeggen de dagbladen? welk is de algemeene zich daarover kondgevende stem? Het treurig antwoord behoeven we al weder niet uit te brengen; maar we besluiten met des te meer grond, en zeggen met des te meer nadruk, dat op die verblinding een verschrikkelijk ontwaken dreigt te zullen volgen, en, dewijl zoo min als Mazinni, als Ledru Rollin, als de menigte lieden van dat slag bekeerd zijn, de algemeene historische oorzaken zich hebben omgewend, en in dat opzigt niets, neen niets is veranderd — wij ons hebben te verwachten op dezelfde gevolgen, op dezelfde uitbarsting, dezelfde bloedige razernijen en afschuwelijke pogingen om de maatschappij te vernietigen; zedelijke verdelgingen waaraan geen ontvlugten is, die de alom gerezen torens des hoogmoeds omverstorten, en aan wat er onwankelbaarst is in den mensch, aan het algemeen gezond verstand eene bezwijming doen ondergaan...

„Maar, 't zij zulk eene te regt gevreesde oplossing als waarvan wij spraken, zulk een oordeelsdag van 't nog durend tijdperk kome of niet kome, reeds nu ontvangt de hoogmoed zijne eigenaardige straf, heerscht er in de omstandigheden eene ironie, eene smartelijke ironie die van eenen grooten opstand tegen God getuigt, en ons aan 's menschen val in 't Paradijs herinnert. Aan de straks aangehaalde woorden der schriftuur: „Zie, Adam is gelijk *een onzer* geworden, wetende goed en kwaad", gaan deze andere vooraf: „En God „de Heer maakte voor Adam en zijne vrouw kleederen „van vellen en trok hun die aan."...

„Dezelfde les wordt heden der wereld gegeven, dezelfde ironie vertoont zich in haren toestand, en zij is des te bespottelijker geworden, omdat zij er volstrekt niets van ontwaart. De Christelijke eeuwen, die de hoofdzaak wisten te vatten, begrepen en gevoelden diep, dat in dwaling en kwaad iets belagchelijks, en niets zoo bespottelijk is als hoogmoedige opstand tegen God. Zij stelden dan ook Satan als uiterst leelijk, wanordelijk en bespottelijk voor. Maar nadat de Calvinistiesch gezinde Milton hem, in plaats van den mensch, tot den held maakt van de paradijsgeschiedenis, nadat Klopstock, gevolgelijk voortgaande, zelfs eenen zich bekeerenden duivel bezong, is men tot de laatste gevolgtrekking gekomen der dwaling welke zich in die verandering des duivels uitsprak: hij is een idee, een grootsch idee geworden. Onze oogen hebben zijne verheerlijkte beeldtenis gezien, afgebijteld in sneeuwwit marmer, en voorgesteld als een hemelschoon jongeling die gierige, maar verheven, vaste, van goddelijke geestkracht tuigende blikken naar deze aarde slaat. Die verheerlijking en gevolgelijke ontkenning van Satans bestaan veronderstelt niet alleen de verloochening van Christus en van alle waarheden des geloofs, maar zij toont ons op ontegensprekelijke wijze, dat men het eindige met het oneindige, den mensch met God, dientengevolge het kwaad met het goed verward heeft, en eene wijsheid, die den naam van aartsdomheid verdient, logische negatie en affirmatie heeft genomen voor den grond der dingen. Zoo laag is het peil waartoe men verzonken is.

„Maar 't is te vergeefs, de dwaling is niet tot waarheid, het kwaad niet tot goed, den mensch niet tot God te maken, en voor zulk een duiveluitdrijving gaat de grimmige bespotter van God en menschen niet op de vlugt. Integendeel, onze eeuw die het beproefde, is belagchelijk, is diep bespottelijk, is aan dien geest gelijk geworden, dien ze te gelijk met zich zelve poogt te verheerlijken (1). Voor hare kroon van goddelijke wijsheid en oppermagt steken de bokshoorns van koppige domheid op, de paardenvoet is bij hare onvaste treden en willekeurige sprongen niet te verbergen, en van onderuit haren statigen koningsleep slingert de ongelukkige, allerongelukkigste staart!

„Zie toch eens de wijsheid, de wetenschap, de verlichting die ons regeert. Zij heeft eene hiërarchie, waarbij de pauselijke, voor hoe geestverdrukkend uitgekreten, niet te vergelijken is. Het liefdezustertje moest er voor verschijnen. Waartoe? Om examen af te leggen, of zij wel weet, hoe zij de kleine kindertjes de klanken of het a b c en het tellen van een, twee, drie, vier moet leeren. O goddelijke wijsheid van den Staat, tot zulk eene hoogte geklommen, dat zij, ofschoon op andere wijze dan er in de schrift staat, eene ergernis en eene dwaasheid geworden is. Neen zoo ver heeft de toch zoo poëtische Plato het niet gebragt, minder licht was het zelfs in de zonnestad van Morus. Maar vraag nu eens aan de wijze mannen, wier theoriën zoo trouw worden toegepast (2), vraag aan eene gansche vergadering van hoogleeraars onzer dagen: is er een God? Heeft de mensch eenen vrijen wil? eene onsterfelijke ziel? en is er een leven na dit leven waar de deugd beloond en het kwaad gestraft wordt? 't Zijn de grondideën der rede (3), de grondwaarheden door de [illegible], en ons daarom noodiger dan de kennis van het a b c. Wees desniettemin verzekerd, dat er op uw vragen een twist zal ontstaan als op het vragen van Paulus, en gij ondervinden zult, dat het liefdezustertje veel meer weet dan zij.

„Voorbedachtelijk hebben we slechts van zoogenaamde natuurlijke waarheden gesproken, niet van de bovennatuurlijke des geloofs. Dat zijn geheimen en wonderen, en wie gelooft nog aan wonderen? Aan geheimen gelooft men slechts in zeer onbepaalden zin, [illegible] zoover ging het begrip zelfs van wat geheim is verloren, dat velen nog geheimen aannemen en 't bestaan van wonderen ontkennen!! Althans welk fatsoenlijk mensch, zal openlijk van een gebeurd wonder durven spreken, en 't gelach, of 't verlegen medelijden der hoorderen trotseren? Maar waarmede is men integendeel niet verlegen? waarvan schaamt men zich niet te spreken? — Van tafels die draaijen, die boodschappen overbrengen uit de andere wereld, of als ter omhelzing met opgeheven pooten tot u naderen! Daarvan waagt zoowel ons werelddeel als het ruw Amerika, daarvoor worden in hof- en hoofdsteden *soirées* aangelegd, en uren geduld zijn niet te lang om de bijgeloovigheden te plegen, waarvan Tertulliaan getuigde ten tijde van 't diep verzonken heidendom, en die naar de berigten onzer missionarissen sinds eeuwen in China worden bedreven. 't Is overigens begrijpelijk, al te begrijpelijk, dat, na de verwerping en beschimping van de Katholieke gemeenschap der Heiligen in den hemel en aarde vereenigenden God-mensch, men eindelijk de gemeenschap der booze geesten in Satan gaat zoeken. Maar welk een ironie! — En zij zelfs daarbij aan geen helsch guichelspel te denken, zij geen enkel der vreemde feiten gebeurd welke verhaald en

(1) Zeer waar is het epigramme van professor Kästner:

Als Semler aus der Welt den Satanas vertrieb,
Sprach Satanas, gelehnt auf seinem Wanderstabe:
Mich dauert wahrlich diese Welt,
Wo ich so warme Freunde habe.

(2) Het beginsel dier theoriën staat te lezen in de eerste woorden van een werk over de pedagogiek: „Gods wezen leeft in alles, en in de menschheid openbaart het zich als de rede. Het doel der menschheid is de doorleving (*Auslebung*) van die rede, is de verwerkelijking van God in de wereld enz. *Die Geschichte der Pädagogik*, von Dr. Karl Schmidt, Oberlehrer am Herz. Gymn. zu Cöthen. 1860, S. 3.

(3) De rede bestaat niet in abstracte logische vormen, maar in kenvermogen of in kennis van waarheden. Slechts van die *werkelijke kennis der werkelijke waarheden* worden logische formules later afgetrokken, die men voor de rede zelve houdt.

verzekerd worden (1): het blijft een zeer bedenkelijk verschijnsel, het wijst eenen zedelijken toestand aan, die de ongeloovige wetenschap te schande maakt, en spelt gebeurtenissen welker vervulling we niet hebben te wenschen. Het Mesmerisme of *dierlijk* magnetisme kwam op vóór de materialistische revolutie, zoo beantwoordt het *Spiritualisme* aan de pantheïstische rigting dezer dagen, en het eenigst geloof dat wij aan de klopgeesten schenken, is, dat zij een nog grooter revolutie, een sabbat aankondigen van den „*Absoluten Geest.*"

„Naast of tegenover dien zoo hoog vliegenden geest, die, voor 't geloof in de plaats getreden, het weten tot verpligting maakt, en alles aan allen wil doen leeren, maar toch den bespottelijken duivel niet bannen kan, heerscht het ademloos streven naar genot, naar rijkdom en aardsche voordeelen, en indien het droefgeestig speculatieve Duitschland de wetenschap ontwikkelde van het al-ik, Engeland bragt de zoogenaamde staathuishoudkunde voort (*wealth of nations*). De kunst van de geheele wereld rijk en gelukkig te maken was gevonden en we behoeven niet te zeggen dat zij beoefend werd. Welke was de uitkomst? Eene wreede spotternij! Zij is te vergeleken bij hetgeen ons de fabel van eenen hebzuchtigen tiran of vorst verhaalt: zijne tafel stond voor hem opgevuld van allerlei spijzen, maar die spijzen veranderden in louter goud! De nuttelooze voorwerpen van weelde, en alles wat tot weelde behoort, het wordt wonderbaar goedkoop; de levensmiddelen daarentegen steeds duurder door den overvloed en de prijsvermindering van het geld. De rijkdom, door middel van abstractie tot fabelachtige grootheid geklommen, doet sterven van honger. 't Is de werkelijke waarheid! Is men dan niet bedacht om in de eerste behoeften des levens te voorzien? Welk eene vraag in onze eeuw die van hare transcendente hoogte alles ziet, en tot zoo ver naar het *a priori* is achteruit gegaan, dat ze het *a posteriori* niet meer noodig acht. De staathuishoudkundigen hebben dingen uitgevonden waar 't gezond menschenverstand voor stilstaat: dat de rijkdom eens volks bestaat in schulden! dat de staat, die over alles den meester speelt, integendeel de handel en industrie zelf niet beschermen mag! dat indien men den grond en al de erfenissen zonder ophouden versnippert, het ongeloofelijke zal plaats hebben, en iedereen rijk worden! dat goederen in de doode hand, bij voorbeeld van kloosters, niet zooveel voortbrengen, als zij kunnen, en daar de oeconomische wetenschap zoo absoluut is, dat zij haar doel voor het eenige en absolute der wereld acht zoo volgt dat de goederen in doode hand niet mogen geduld worden. Wat bepaaldelijk den landbouw betreft: men heeft werktuigen uitgevonden om te ploegen, te zaaijen, te eggen, onkruid uit te roeijen, kortom voor alles; werktuigen zoo schoon en kunstig dat de landlieden ze niet willen gebruiken (2). Het onmogelijke wordt gedaan om die nuttigste der kunsten aan te moedigen: scholen worden gehouden, tentoonstellingen geopend, medailles uitgereikt, enz. De zorg voor het vee is eene studie geworden. En wie heeft ooit zoo zware runderen, zoo fijnwollige schapen, zoo monsterachtig dikke zwijnen gezien als op de tentoonstelling prijken? Die zorg gaat tot in 't teedere en schijnt bezield van 't pantheïstiesch, door Victor Hugo bezongen, idee der zielsverhuizing. Ook zijn er niet alleen bijzondere genootschappen opgerigt, maar de goevernementen, gelijk nog onlangs het onze, geven van uit de hoogte bevelen, ter menschelijke behandeling der dieren!

„Maar nu de menschen? de menschen *zelven*, zoo 't waar is dat zij nog persoonlijkheid bezitten? Helaas! de statistieken van onzen alberekenenden tijd wijzen het uit: in een enkel jaar sterven in Frankrijk zeventig, tachtig, negentig duizend menschen van honger! nog meer in het immer schatten stapelend Engeland, terwijl het weder veel grooter getal dergenen die, wegkwijnend van kommer en gebrek, eenen te vroegen dood sterven, aan de alwetendheid der Regering ontsnapt! Waar dan neemt het Pauperisme niet schrikbarend toe? En waar, om de vreeselijke ironie nog scherper te maken, heeft het droevige feit voor 't eerst dat droevige woord van *pauperisme* voortgebragt; dat woord in vroeger dagen niet gehoord, dat zulk eene verscheurende aanklagt en zulk een beslissend doemvonnis uitspreekt tegen onze eeuw? Waar anders dan in dat land, waarheen de schatten der wereld zamenvloeijen, waar die werktuigen voor een uit weelde beoefenden landbouw zijn uitgevonden, waar de schoonste dierenrassen geteeld worden, maar waar men ook er het eerst aan heeft moeten denken, de dieren tegen de barbaarschheid der verwaarloosde menschen te beschermen, — in het Babylonische Engeland!

(1) De heer Agenor de Gasparin wil ze toeschrijven aan onbekende natuurkrachten. Intusschen kunnen de feiten die hij zegt ondervonden te hebben, daardoor niet verklaard worden; of die verborgen krachten, die, volgens zijn eigen getuigenis, het gevraagde beter wisten dan hij zelf, moeten zelven verstandige geesten zijn.

(2) We hebben een schoon gebouwde loots vol van die schoone werktuigen gezien, maar ook den schranderen landbouwer die ze gebruiken moest ons zien aanwijzen waarom [illegible] gebruiken waren, een paar slechts uitgezonderd, [illegible] ook datgeen waar deze toe dienden [illegible] met de hand.

„We hebben den hoogmoed gezien, die Gode gelijk alles wil weten en dientengevolge niets meer weet; we hebben de hebzucht gezien, die slechts bezit, rijkdom en voordeel zoekt, die den hemel op aarde belooft en slechts armoede en ellende voortbrengt. Maar er is nog eene derde diepe wanorde, eene derde ironie of beschamende straf, en wel de beschamendste van allen: onze zoo onverstandige, geestige tijd is diep gevallen in de zonde des vleesches; en indien die hoogmoed op een geheim wijst, indien de hebzucht meer dan natuurlijk en „dienst der afgoden" is, ook in de zinnen geldt het meer dan natuur, heerscht óf Christus óf Belial. Er is een geheim des geestes, een geheim der liefde, maar ook een geheim des vleesches."

Wij vernemen dat door den heer J. S. G. Gramberg voormalig officier van gezondheid ter kuste van Guinea, thans grondeigenaar aldaar, die zich sedert eenige dagen te 's Gravenhage bevindt, den minister van koloniën is aangeboden eene niet onbelangrijke partij wapenen en andere kuriositeiten van Afrikaas westkust. Onder deze laatsten behoort een exemplaar van den koran door een neger geschreven; onder de laatsten komt voor een sabel, gebruikt in het amazonen-regement des konings van Dahomey enz. (*Amst. Ct.*)

In onze voorlaatste gewaagden wij van twee brieven met geldswaarde, die van de diligence van Floor bij Eemnes zouden vermist of gestolen zijn. De postdirekteur te Amersfoort berigt ons, dat, wat er van dit berigt zij, ('twelk wij uit andere bladen overnamen) op 't postkantoor te Amersfoort evenmin als te Eemnes brieven met geldswaarde zijn bezorgd, die vermist zijn. Wij hebben dit te liever, omdat het postkantoor te Amersfoort juist op het punt van 't vermissen van brieven eene gelukkige uitzondering maakt, op 'tgeen men van een enkel ander kantoor wel eens verneemt. (*Utr. Ct.*)

Gisteren zijn de keizer der Franschen, Z. K. H. de prins van Oranje, prins Napoleon en vorst Richard von Metternich van Parijs naar Fontainebleau vertrokken om er een jagtpartij te houden, na den afloop waarvan een diner ten hove werd gegeven, ter eere van den prins van Oranje.

De Hooge Raad heeft heden uitspraak gedaan in de zaak Elerie tegen het bestuur van den Noordpolder in de provincie Groningen, waarbij het beroep is verworpen en mitsdien beslist, dat provinciale staten bevoegd zijn om polderreglementen te wijzigen of nieuwe vast te stellen, alvorens de algemeene wet-waterstaat is uitgevaardigd.

Bij Zr Ms besluit van den 28n December 1859, is het vice-prezidium der kommissie van administratie over het vereenigd huis van arrest en provoosthuis te Haarlem opgedragen aan het lid van dat kollegie mr. P. Teding van Berkhout; en zijn voorts tot leden derzelve kommissie benoemd de heer J. P. Helmolt, kontroleur van 's Rijks belastingen te Haarlem; en jhr. G. F. van Tets, lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland te Haarlem.

Bij Zr. Ms. besluit van dezelfde dagteekening, heeft Hoogstdezelve, met intrekking van het besluit van 28 Julij 1853, gelieven te bepalen, dat art. 1 van het voorschrift van examen voor onderofficieren, tot het verkrijgen van den rang van officier, vastgesteld bij besluit van den 24n Junij 1852, weder in volle kracht zal worden gesteld, en dat mitsdien de diensttijd, om tot het examen te worden toegelaten, niet meer van den ouderdom van 16 jaren, maar van 18 jaren zal behooren te worden gerekend, zullende intusschen de militairen, welke zich thans in dienst bevinden, nog met den gemelden diensttijd, te rekenen van 16 jaren, kunnen volstaan.

Zr. Ms. transportschip *de Heldin*, onder bevel van luitenant ter zee 1e kl. F. Toutenhoofd, is na eene reis van 6½ etmaal van de reede Hellevoetsluis, den 15n dezer ter reede Lissabon aangekomen.

Z. M. heeft benoemd: tot administrateur bij 's Rijks Muzeum van Natuurlijke Historie te Leiden, F. A. Verster; bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, tot kommies, M. C. J. Piepers; tot adjunkt-kommiezen, W. G. F. Frauenfelder, J. M. Meeter, J. E. C. de Wijs en H. J. G. Ewijk.

'S HERTOGENBOSCH, 28 Dec. Men meldt uit eene goede bron, dat de onlangs alhier uit het beestenspel van Rennes ontvlugte wolfshond jl. Vrijdag in den omtrek van Grave door den heer V. is geschoten, zoodat thans alle gevaar geweken is.

HOORN, 29 Dec. Op de markt alhier werden aangevoerd 371 stapels Kaas. Prijs: Kleine Gras *f* 31.75. Id. kommissie *f* 30.

DELFT, 29 Dec. De prijzen der Boter waren heden *f* 48 a *f* 56 naar kwaliteit.

BATAVIA, 7 November.

WESTER AFDEELING VAN BORNEO; Sambas. Bij het tegengaan van herhaalde kleine diefstallen te Serabi, ongeveer twee dagreizen van de hoofdplaats verwijderd, is de policie op het spoor gekomen van opligterijen, gepleegd door zekeren op die plaats woonachtigen Maleijer, Mohamed geheeten, welke den bijnaam Pandikar (den bekwamen, kundigen) had aangenomen, en beweerde inspiratiën te ontvangen door verkeer met zielen van afgestorvene vromen en grooten.

Zoo vertelde hij onder anderen van den geest van een vroegeren Sultan van Sambas, Anom geheeten, de mededeeling te hebben ontvangen van goud te zullen vinden en beloofde aan hen, die hem in het zoeken naar goud wilden ondersteunenen, eene tienvoudige winst. De ligtgeloovige bevolking nam gereedelijk aandeelen in de voorgewende onderneming van Mohamad en bragt zelfs boven haar vermogen daartoe bij.

Vier priesters waren in deze zaak betrokken, wier verhouding tot Mohamad als helpers of als mede door hem bedrogenen nog niet duidelijk was gebleken. Het gerucht liep, dat de zoon van den pandikar zich Pangeran Moeda liet noemen.

Mohamad en de vier priesters zijn voorloopig ter zake van bedrog en opligterij gearresteerd. Een naauwkeurig omtrent hen ingesteld onderzoek heeft nog geene bewijzen opgeleverd, dat de politiek met deze zaak in verband staat.

Na de arrestatie dezer lieden hadden te Sambas bij nacht eenige balddadigheden plaats, zoo als het werpen met steenen, hout en modder in de huizen der kampong, nabij den dalem gelegen. De waakzaamheid der politie heeft deze ongeregeldheden spoedig doen ophouden, zonder dat het echter gelukt is, de plegers dezer balddadigheden magtig te worden.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING VAN BORNEO. Omtrent den reeds vroeger medegedeelden opstand leest men onder andere het volgende:

De eerste aanlegger van den opstand, Panembahan Moening, welke voorgaf bovenmenschelijke magt te bezitten, is plotseling door zijnen aanhang verlaten. Hij zwerft thans verlaten rond. Zijn aanhang heeft zich verdeeld onder de gekompromitteerde hoofden, welke den opstand voorzetten, zooals Antasari, Amin Oelah, demang Leman, Ali Abkar en vele anderen.

Op den 27 Julij ondernamen de stoomschepen *Celebes* en *Tjepanas* eenen togt op de Kapoeas rivier, en vernielden bij die gelegenheid, de rivier op en nedstoomende, na hevig schieten, voornamelijk met 30 p. kanonnen en mortieren van 16 duim, eene vijandige benting. Zoo veroverde men eene zoogenaamde Kota Mara, of van zware boomstammen, uitermate sterk vervaardigde drijvende benting, om welke te nemen of te vernielen, de togt voornamelijk ondernomen was.

Op den 6den Aug. veroverde de *Celebes*, toen echter zonder veel inspanning, eene tweede Kota Mara, gelegen tusschen Poelo Kanamit en den vasten wal, welke naar Palankai werd medegenomen.

Den 17den Aug. stoomde de kolonel Andresen, naar Marabahan. Vervolgens begaf hij zich aan boord van de *Celebes* naar Pelankai en van daar, door de Bo... en Tjipanas, gevolgd naar de plaatsen, waar op den 27sten Julij en den 6den Aug. gestreden was. Op de laatste plaats werd weder eene nieuwe, doch nog niet voltooide en onbezette Kota Mara aangetroffen.

Behalve de overblijfselen van de vroeger vernielde benting vond men op de eerstgenoemde plaats mede eene nieuwe in aanbouw zijnde, uit zware boomstammen opgetrokken, benting.

Nadat de kolonel Andresen den 21n Aug. in persoon het fort Tabanio had verkend, werd het den 27n daaraanvolgende stormenderhand ingenomen en bezet.

De magt daartoe gebezigd, onder bevel van den kapt.-luit. ter zee J. A. K. van Hasselt, bestond uit de schepen *Ardjoeno*, *Montrado*, *Celebes*, *Onrust* en *Bo...*. Nadat het fort en zijn omtrek zoo veel mogelijk waren onderzocht begonnen in den morgen van 27 Aug. de *Montrado* en *Celebes* het te beschieten.

Onderwijl werd gedebarkeerd en sleepten de manschappen met voorbeeldeloozen ijver twee 12ponders en hunne zware affuiten, benevens een houwitser, en twee mortieren van 12 duim naar de daarvoor bestemde plaatsen. De vijand schoot aanhoudend met zijn geschut en geweer, doch meestal te hoog, en hief van tijd tot tijd een luid geschreeuw aan. De landing-divizie was achter de batterij en tirailleur werkzaam. Een door den luitenant-ter-zee 2de kl., van Alphen, gerigt schot, trof den vijandelijken vlaggepaal, welke, onder een levendig hoerah! van onze zijde, nederviel. Bijna te gelijker tijd lieten de schepen in zee het sein opgaan: „de vijand vlugt," en stormden de manschappen naar binnen om den vijand tot aan de rivier te vervolgen. 37 personen werden gevangen gemaakt en 4 praauwen benevens ettelijke stukken geschut veroverd. Het verlies aan onze zijde bestond uit 2 gekwetsten.

In den nacht van 23n op den 24n Sept. werd het zout-pakhuis te Palankai (Poelo Petak) door de muite-

lingen plotseling aangetast, hoewel de aldaar bevelvoerende luitenant Bichon nog te 1 uur de ronde had gemaakt zonder iets te bespeuren dat achterdocht kon verwekken, en behoorlijk schildwachten waren uitgezet. Omstreeks 1½ uur meende één dezer onraad te bespeuren, riep werda, doch bekwam geen antwoord. Zich willende vergewissen, of hij werkelijk iets gezien had, drongen plotseling drie Dajakkers op hem in. Hij gaf vuur en trok zich in de versterking terug, maar te gelijker tijd drong een twintigtal muitelingen daar binnen, hetwelk zich onmiddelijk verspreide. De luitenant Bichon, uit zijne kamer komende, viel dadelijk door een lanssteek zwaar in den buik gewond. Evenzoo sneuvelde een Europesche kanonnier. Bovendien werden zes onder-officieren en manschappen gewond. Onderwijl werd op de indringers gevuurd, die spoedig over de palisadering op de vlugt gingen.

In den vroegen morgen van 26 Aug. naderden 45 opstandelingen in vaartuigen de schans van Thuyll. Voor dat de schildwacht hen bemerkte waren zij in de schans gedrongen, waar zij in een oogenblik den kommandant, een sergeant en negen manschappen verwondden. Zij werden echter weder buiten de schans gejaagd, waar zij zes dooden achterlieten.

Weinige uren later bedreigde Bandjermasin een dergelijk ongeval. Aan de Anissan Ketjil, verzamelden zich omstreekts 8 uur in den morgen een honderdtal met lansen en klewangs gewapende personen. Voorop ging een hoog bejaard man, voor wien een vaandel, uit een tijgervel vervaardigd, gedragen werd. Als deze troep tot aan de zoogenaamde kampong Boegis gekomen was werd zij aangeroepen door een volgeling van den tijdelijk te Bandjermasin aanwezigen jongen radja Pegatan. Deze radja voegde zich onmiddellijk bij zijnen volgeling en vroeg aan den ouden man, waar hij naar toe wilde. Deze antwoordde, dat hij slechts voorbij wenschte te gaan; doch hierin werd hij door de gevelde lansen van den radja en zijnen volgeling belet. De oude man wilde de landsen afweren en riep tot zijn gevolg: „hadja, hadja." Spoedig kwam een twaalftal Boeginezen zich bij den radja voegen, waarop de aankomende troep in allerijl de vlugt naar hare praauwen nam. De oude man, welke alleen was overgebleven, ging slechts langzaam achteruit en liet zich met lansen terugdringen.

Inmiddels was in Bandjermasin zelf alles in rep en roer gebragt door het geroep: „brandal datang." De meeste Europeanen vlugtten met hunne familiën naar het fort, waaruit zij noode konden bewogen worden, om zich weder naar hunne huizen te begeven. Evenzoo verliep een groot deel der inlandsche bevolking, welke echter langzamerhand weder terugkeerde.

Bij nader onderzoek is gebleken, dat de bedoelde oude man was Kiai Mangon Karsa distriktshoofd van de Kween en onderhoorigheden. Hij is den volgenden morgen gearresteerd. Buitendien zijn te Bandjermasiu en te Martapoera 48 muitelingen in arrest, welke aan den aanslag op Kalangan en later feitelijk verzet hebben deelgenomen.

Den 27n Sept. behaalde de kapt. Schiff voor de tweede maal eene overwinning bij Goenong Lawak, waar de vijand op nieuw eene benting had opgerigt. Voor en in de benting werd dapper gestreden, tot dat onze soldaten den vijand over zijne palisadering heen joegen, waarover deze reeds zijne gesneuvelden en gekwetsten had geworpen. De magt der opstandelingen, hier verzameld, werd op 300 man geschat, waarvan een honderdtal buiten gevecht werd gesteld.

RIOUW. In den nacht van den 7n op den 8n Oktober jl., gelukte het aan eene van Riouw uitgezondene politiemagt, om de schuilplaats te overvallen van eenige beruchte zeeroovers, die reeds gedurende verscheidene jaren de wateren van Riouw en Singapore voor den kleinen handel onveilig maakten. Ofschoon de roovers zich hardnekkig verdedigden, en in getalsterkte de uitgezondene magt evenaarden, zoo niet overtroffen, gelukte het echter aan deze om, gedurende den strijd, een der meest gevreesden te dooden, zijnde zekeren Padjoeh. Bovendien werden drie roovers gevangen genomen en waarschijnlijk nog twee gewond. Aan den hoofdleider, Pa Ranteh, gelukte het met eenigen der zijnen, door de duisternis begunstigd, in het digte kreupelgewas te ontkomen.

Berigten omtrent Boni over Boelekomba te Makassar ontvangen, behelsden, dat een Bonisch zendeling bij Kraeng Badjang was gekomen met een brief, houdende last, om alle zendelingen van het goevernement, alsmede Aroe Palakka, zoo hij te Kadjang mogt komen, om het leven te brengen.

Zoowel te Kadjang, als te Sandjai, Boelo Boelo en Boni was men zeer bevreesd voor de gevolgen van het vermoorden der zendelingen van Aroe Polakka.

De telegraaf van heden meldt het volgende:

LONDEN, 30 Dec. *Reuters Office* meldt uit Parijs dat de graaf Kisseleff aan graaf Walewsky verklaard heeft, dat Rusland het programma in de brochure „de Paus en het Kongres" zal bestrijden, omdat het in strijd is met de regeringsbeginselen van Rusland.

— 30 Dec. De beroemde geschiedschrijver lord Macaulay is overleden.

TURIJN, 29 Dec. De regeringen van Oostenrijk, Rome en Napels hebben aan Frankrijk ophelderingen gevraagd omtrent de brochure *de Paus en het Kongres.*

De markies de Villamarina is te Turijn aangekomen en heeft bedankt voor de betrekking van goeverneur van Milaan. Men verzekert, dat hij tot een aanzienlijk gezantschap wordt bestemd.

De ridder Joctean, gezant te Bern, is bestemd tot gezant te Weenen.

Het berigt dat de ridder Nigra tot gezant te Bern zou worden benoemd, is onjuist; hij is toegevoegd aan de zending van graaf Cavour te Parijs.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 Dec. Eergisteren zeide men ter Beurze dat de pauselijke nuntius zijn paspoorten had gevraagd, doch men bedroog zich, want Z. Em. had dien dag op een dinée, in een partikulier huis, te kennen gegeven, dat was de brochure *le Pape et le Congrès* een officieel stuk, hij niet zou geaarzeld hebben zijne paspoorten te vragen; maar aangezien het geschrift anoniem en niet door het Fransche goevernement erkend was, hij er zich niet mede behoefde te bemoeijen.

— De *Ami de la Religion* behelst een paar woorden van den bisschop van Troyes, de ongerijmde aantijging wederleggende, waarbij deze prelaat in een departementaal blad als de vermoedelijke schrijver van *le Pape et le Congrès* werd aangeduid.

— Mgr. Dupanloup, Bisschop van Orleans, bespreekt in een *brief aan een Katholiek*, het geschrift *de Paus en het Kongres.* De kerkvorst zegt, wel een groot boekdeel er over te kunnen schrijven, doch zich te willen bepalen met *de beginselen*, het *middel* en het *doel* der brochure te bespreken.

Wat het eerste betreft verklaart de Bisschop zelden bladzijden gezien te hebben, waarin de grofste ongerijmdheden door een schrijver met meer vertrouwen in zich zelven, in zijne bekwaamheid en in de onnoozelheid zijner lezers als grondregels gesteld worden. De naamlooze schrijver verheft 's Pausen waardigheid enkel om daarmede zijne wereldlijke magt te bestrijden en beweert dat de Kerkelijke Staat geen leger moet hebben. Hierop wordt door den Bisschop eenvoudig gevraagd met welk regt men den Paus wil beletten de openbare veiligheid op dezelfde wijze te bewaren, als ieder ander vorst. Ter eener zijde zegt men dat de Paus niet in den vooruitgang der tijden medegaat en ter andere wil men hem beschuldigen wijl hij datgene bezit of aanwendt wat de loop der eeuwen en omstandigheden heeft in het leven geroepen. Wat beduidt die onzin en voor wie houdt men de Katholieken? Gelooft men hen door hoogdravende woorden, geveinsde betuigingen en valsche stellingen om den tuin te leiden? — Het beginsel der brochure is omverwerping van orde en regt, voortplanting van het omwentelingdenkbeeld, dat de vrijheidsdweeperij voedt.

Het middel, zegt Mgr. Dupanloup, is *het volbragte feit*, waarmede men beweert dat de Romagna, wijl zij tot oproer gevoerd werd, een onafhankelijk gewest geworden is. Uit bezorgdheid voor het zielenheil der wereld wil men den Paus van de wereldlijke magt ontlasten, opdat hij zich beter aan het geestelijk werk kunne wijden. Daarom verwacht de schrijver der brochure dat 't *Kongres* den Paus van zijne Staten berooven zal. Die ijver komt den Bisschop zeer verdacht voor. Hij herinnert zich dat ook Napoleon I uitermate bezorgd was voor het zielenheil der Katholieken, en daarom den Paus gevangen nam en zich-zelven tot meester van Rome stelde. Napoleon stierf echter als staatsgevangene op eene rots; de Paus integendeel besteeg zijn troon weder.

Vervolgens duidt de bisschop aan hoe de *beginselen* en *middelen* ten *doel* hebben de magt van den Paus tot Rome en de tuinen van het Vatikaan te bepalen; waarna men hem een traktement zal toestaan, dat hij van Europa ontvangt even als een parochie-pastoor het van zijne regering geniet. De Stedehouder van Christus op aarde wordt dus tot den hoofdambtenaar der eeredienst gemaakt, wiens driemaandelijksch salaris men, des noods, zal kunnen inhouden.

Liever dan dien hoon te dulden, roept de Kerkvorst uit, verkies ik droog brood tot voedsel en de katakomben tot woning! Misschien staat men ons die niet af?.... Welnu, dan zullen wij ze nemen!

Ten slotte wenscht de bisschop dat de schrijver van het vlugschrift zich doe kennen, opdat men wete tot wie men zich rigt. Wie vraagstukken opwerpt als in de *Paus en het Kongres* vervat zijn, moet zich niet lafhartig verbergen, maar den moed hebben zich te noemen even als hij den treurigen moed had zijne drogredenen in het licht te geven.

— Te Fontainebleau zal eene groote jagt ter eere van den Prins van Oranje gehouden worden. Onder de vele aanzienlijke gasten, daartoe genoodigd, telt men ook graaf Walewsky. Dit feit wederspreekt het gerucht, dat zijne aftreding als minister uitstrooide.

De graaf, die sterk op Napoleon I gelijkt en in diens testament goed bedacht werd, begon zijne loopbaan te Londen, ten tijde dat men zich met het Poolsche vraagstuk bezig hield. In 1830 trad hij in Fransche dienst, was eenigen tijd kapitein der huzaren, nam daarop zijn ontslag en werkte in de pers.

Hij gaf toen twee vlugschriften uit en in 1840 liet hij in het *Théatre Français* een kluchtspel opvoeren, dat geen opgang maakte. Te dier gelegenheid gaf hij Rachel een loge van den tweeden rang en verontschuldigde zich met te zeggen: „Men doet wat men kan en niet wat men wil." De treurspeelster maakte geen gebruik van de loge, en zond den volgenden dag het toegangkaartje terug, met de woorden: „Ik heb uw stuk uit eene andere loge bijgewoond en aan de verdiensten van het stuk bespeurd, dat men inderdaad slechts doet wat men kan en niet wat men wil." Walewsky behoorde tot Rachels minnaars en had twee zonen bij haar, die hij later erkend heeft. Een dezer werd voor twee jaren door Napoleon tot graaf van Etiolles benoemd.

— De bladen hebben bevel ontvangen de zaak van het Suez-kanaal niet meer te bespreken.

— Een kunstenaar, ridder Schlick, had in 1841 de uitgave van een plaatwerk bij inteekening beproefd, waarop ook de familie Orleans ingeschreven had. Thans heeft hij de familie voor de regtbank vervolgd wijl zij niet voldeed aan de daardoor aangegane verbindtenissen. De regtbank heeft hierop de uitspraak gedaan dat wijl de familie Orleans om staatsredenen Frankrijk verlaten moest zij niet gehouden is hare vroegere verbintenissen, daardoor verbroken, na te komen.

ENGELAND.

LONDEN, 29 Dec. De aanstaande opening van het parlement zal op de binnenlandsche politiek meer de aandacht doen vestigen. Inmiddels zal het overlijden of het ontslag nemen van sommige parlementsleden aanleiding tot verkiezingen geven, waarbij zoowel de regeringspartij als die der oppozitie hun krachten zullen meten. Zooveel men tot hiertoe weet, zijn beide partijen bijna even sterk, zoodat er heftig gestreden zal worden. Er zijn thans niet minder dan acht zetels in het parlement te vervullen.

— Zeer tevreden is men hier, vooral in staatkundige kringen, over de laastelijk uit Amerika ontvangen berigten. Van die zijde bestaat er geen reden van botsing meer tusschen beide goevernementen, wier betrekkingen op den vriendschappelijksten voet zijn. Het geschil, betreffende de bezitname van het eiland San Juan, schijnt volkomen ten gevolge van het loyaal gedrag van het Washingtonsche kabinet en van zijn gelastigde, generaal Scott, vereffend te zijn. Aanvankelijk bestond er eenige twijfel nopens de opregtheid van Buchanans bedoelingen, en wel ondanks de betuigingen van den heer Dallas; maar thans blijkt het dat het Amerikaansche goevernement, van het eerste oogenblik af, duidelijk begrepen had dat generaal Harneys gedrag niet te regtvaardigen was en hij teruggeroepen moest worden. De onderhandelingen met generaal Scott zijn gemakkelijk geweest en na een kort gesprek met den goeverneur Douglas was het bezwaar uit den weg geruimd, het Engelsche smaldeel verliet de wateren van San Juan en schier al de Amerikaansche troepen, die van het eiland bezit hadden genomen, waren terug ontboden geworden.

Nu moet de bezits-kwestie nog worden opgelost; evenwel zijn de dingen in den staat gebleven, waarin zij waren voor de aanrandende handeling van generaal Harney, en hoewel de prezident Buchanan in zijn boodschap het uitsluitend regt der Vereenigde Staten op het bezit van dat eiland eischen, en het kabinet van Sir James zijnerzijds zijn eigendomsregt er op verdedigen zal, is de zaak nu niets anders meer dan een verklarings-kwestie der traktaten, of veeleer een kwestie van scheidsregterschap.

— De Engelsche bladen zijn woedend over lord Normandy's geschrift: „Het Kongres en het Kabinet." De *Daily News* onder anderen noemt het: 47 bladzijden vol venijn en gal. De *Morning Post* is van hetzelfde gevoelen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 29 Dec. Het goevernement heeft twee maatregelen genomen, die in het land een goeden indruk zullen maken; de eerste is een wet ter regeling der industrie en van den handel, en wel met het doel om aan beider vrijheid meer ontwikkeling te geven; de tweede is de openbaarmaking in de *Wiener Ztg.* van een brief des Keizers aan zijn minister van Binnenl. Zaken, die behelst dat dit jaar geen militaire rekrutering zal plaats hebben, wijl de zich aangeboden vrijwilligers talrijk genoeg zijn om in de behoefte van het leger te voorzien.

BERLIJN, 30 Dec. Onder den titel. „Het slot Tegel en zijne kunstwerken," geeft professor Waagen eene beschrijving der kunstschatten van de familie Willem van Humboldt. Onder deze zijn drie geschenken, door Paus Pius VII den Pruissischen staatsman vereerd we-

gens zijne diensten, op het Kongres van 1815 bewezen. In een brief, welke de geschenken vergezelde, verklaart de Paus dat het hem niet verrast heeft zijn gezant, den ridder Canova, op het Kongres te zien slagen, aangezien hij wist dat von Humboldt de zaak van Rome zou begunstigen.

Het groote aandeel dat de Pruissische gezant gehad heeft in de teruggave aan Rome van antieke gedenkstukken als anderzins noopt Z. H. hem persoonlijk te bedanken en te betuigen dat, heeft de heer von Humboldt gedurende zijn verblijf te Rome ieders achting en genegenheid verworven, hij thans ook als vriend en beschermer der kunst op prijs gesteld zal worden. De Paus verzekert hem vervolgens van zijne hoogschatting en roept de gunst des hemels over den staatsman af. Deze brief is gedagteekend van Castel-Gandolfo, 26 Okt. 1815, in het 16e jaar der Regering van Pius VII.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 30 December.

BEVALLEN (27 Dec.): IJ. Alma, geb. Stelwagen, D.
OVERLEDEN (24 Dec.): J. P. van den Emster, 79½ j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		29 DEC. 4½ u.	a		gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.				
Nederl. Bank	4 „		„		
Nederl., Werkel. Schuld a 2½	pCt.	63 15/16	„	64	63 15/16
Dito Dito	3 „	76	„		
Dito Dito	4 „	98 1/16	„	98⅛	98 1/16
Oost-Ind. Leening	4 „		„		
Amortisatie-Syndikaat	3½ „		„		
Handel-Maatsch. op rescontre		125½	„		
Aand. Holl. Spoorweg			„		
Leening idem	4½ „	99½	„		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ „		„		
België, Cert. Adm. B. Bk.	2½ „		„		
Dito *Rothschild*	2½ „		„		
Frankrijk, Certifikaten	3 „		„		
Spanje, Obligatiën	1¾ „	32⅜	„	32 7/16	32 7/16
Dito	3 „	43⅜	„	43⅜	
Dito Binnenlandsche	3 „	41½	„	41¾	41¾
Amortisable Schuld		11	„		
Bewijzen Coupons			„		
Portugal, Obligatiën	3 „	44	„		
Dito 1856/1859	3 „	42⅜	„		
Uitgestelde			„		
Rusl., Obl. bij *Hope en C°.*	5 „	103⅝	„		
Dito bij idem 1828/1829	5 „		„		
Cert. bij idem 1831/1833	5 „	85½	„	85¾	
Dito bij idem 1840	4 „		„		
Dito bij *Stieglitz*	4 „	80 15/16	„	81	
Dito Nieuwe	4 „		„		
Dito 5de Serie	5 „	90⅛	„		
Dito 1855, 6de Serie	5 „	99⅜	„	99 9/16	99½
Dito Adm. te Hamburg	5 „		„		
Dito dito te Londen	5 „		„		
Dito dito dito	4½ „		„		
Dito dito dito	3 „	63⅞	„	63 15/16	
Inschrijv. in Assignatiën	6 „		„		
Certifikaten van dito	6 „	61½	„	61 11/16	
Spoorweg Aktiën	5 „		„		
Polen, Aand. 1835, fl. 500		160	„	160½	
Obligatiën	4 pCt.	78⅝	„	78¾	
Pruissen, Oblig.	4½ „		„		
Dito 1859	5 „	102⅞	„	103	
Aandeelen 1854	3½ „		„		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 „		„		
Dito dito	4 „		„		
Dito Metalliek	5 „	53 13/16	„	54⅛	53 13/16
Dito dito	2½ „	28⅞	„	28 15/16	28 15/16
Dito Rente Amsterdam	5 „	74	„		
Dito Nationale 1854	5 „	58⅞	„	59 3/16	58⅞
Weener Bankaktiën	*f*	837	„		
Dito Aand. fl. 250, 1839	„	285	„		
Dito dito „ 250, 1854	4 pCt.	275	„		
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			„		
Napels, Cert. bij *L en B.*	5 „		„		
Dito bij *Rotschild*	5 „		„		
Denemarken, Obl. te Lond.	5 „		„		
Dito	3 „		„		
Braz. Geldl. 1824 v. £ 100	5 „		„		
Dito 1839 van £ 100	5 „		„		
Dito 1843 „ „ 100	5 „		„		
Dito 1852	4½ „		„		
Dito 1858	4½ „		„		
Sardinië	5 „		„		
Peru, Geldl. 1854	4½ „		„		
Dito te Parijs	„		„		
Ecuador, Oblig. 1855	1 „	12¾	„		
Venezuela, Obligatien	3 „		„		
Dito	1½ „		„		
Grenada, Obligatiën	4 „	15 11/16	„		
Dito Uitgestelde		4¾	„		
Mexiko, Obligatien	3 „	20 3/16	„	20¼	
Nrd-Amer. Pf. *Hope en C.*, Lr. A	„	96¾	„		
Dito dito	Lr. B. „		„		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.	80	„		
Illinois Spoorw. Aandeelen	„		„		
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.	81	„		
Galvest. Spoorweg Oblig.	8 „	57¼	„		
Louisiana	5 „				
Grieken, Obl. Geldl. 1825	5	2⅜	„	2½	

[illegible]-Maatschappij kontant —, dito Leening 1858 [illegible] Russische Spoorweg volgefourneerde 223¾, 24¼, 23½; [illegible] —; Fr.-Oost. Spoorw.-Oblig. bij Hope [illegible] gad.

De stemming der Binnenlandsche fondsen op nieuw onveranderd Van Buitenlandsche waren Oostenrijksche aanvankelijk tot eenige rijzing geneigd, doch zijn laten weder terug geloopen en sluiten als gisteren. Spaansche sluiten iets meer geanimeerd, Mexiko minder gewild.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 4 pCt. Diskonto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 30 December tot 3½ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 64; Aand. Handel-Maatsch. ——, Spanje, Binnenl. 3 pc. —; Rusl. Obl. bij Hope en C°. 5 pc. 103¾, Cert. bij Stieglitz 1855, 6de serie 99 9/16, 5 pc. Oostenrijk, Met. 5 pc. 53⅞, dito 2½ pc. 28⅝, dito Rente Amst. 5 pc. 73 9/16, dito Nationale 1854 5 pc. 58⅝.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	*f* 55 5/16	2/m. Livorno	*f* 38¼
Zigt „	„ 55 11/16	„ Napels	„ 78¼
2/m. Bordeaux	„ 55	3/m. Petersburg	„ 168
½/m. „	„ 55⅜	6/w. Weenen	„ 92
3/m. Madrid	„ 240	„ Augsburg	„ 99
„ Cadix	„ 244	„ Frankfort	„ 99¾
„ Sevilië	„ 238	2/m. Hamburg	„ 35
„ Bilbao	„ 238	Zigt „	„ 35 5/16
„ Lissabon	„ 40⅜	2/m. Londen	„ 11,60
„ Porto	„ 40¼	Zigt „	„ 11.65
2/m. Genua	„ 45½	Rotterdam	¼

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 29 Dec. België 2½ pc. 56¼ g. 4½ pc. 98⅝; Metal. 56⅞ g; Nation. 63¼; Spanje 1½ pc. 32; 3 pc 42⅜.

PARIJS, 29 Dec. Rente kont. 4½ pc. 96.50, in likw. 3 pc. 68.90; Credit mobilier 800.—; Fr.-Oost. Spoorw. 560.—; Russ. Spoorw.-Aktiën 495.—; Spanje 1¾ pc. 33⅝; 3 pc. 43⅛; Passive —; Cred. Spanje —.—; Rom. Leening —.

LONDEN, 29 Dec. Cons. 95⅝ a ¾; Braz. 5 pc. —; 3 pc. Mexiko 22⅜ a ½; 4½ pc. Peru 91½; 3 pc. id. —; 4½ pc. id. doll. bonds —. Grenada uitgest. — a —; id. werkelijke 16½ a —; 5 pc. Venez. 28¾ a 29½; 2½ pc. id. 14¾ a 15¼; 5 pc. Port. 46¼ a —; 3 pc. Spanje 45¼ a ¾; 1½ pc. id. 33⅜ a ½; Coupons - a —; Passive — a —; 4½ pc. Russen 100 a 101; 5 pc. id. 110 a —; 2½ pc. Holland 66½ a —; 4 pc. id. 101 a —; Illinois Shares 62 a 63; id. 7 pc. Oblig. 77½ a 78½; Sardinië 85½ a —; Ecuador 13 a —.

WEENEN, 29 Dec. Met. 5 pc. 73.20; 2½ pc. —.—; Nat. 79.60; Loten 1854 4 pc. 114; Bank-Aktiën 905; Noord-Baan-akt. —; Oostenr. Cred. Loten —; Cred. Anst. 208.80; O.-Fr. Spoorw.-akt. 275.30; Lomb. Venetiaans. —.—, Nieuwe 159.—; Wissel op Londen 3/m. 12.37½; Parijs —.—; Frankf. —; Amst. —.—; Goud 23.50; Zilver —.

BERLIJN, 29 Dec. Metalliek 5 pc. 57½; Nationale 63¾, Stiegl. 5de serie 95¼; 6de id. 105; Rusland 5 pc. —, Nieuwe 3 pc. 64½; Pruiss. Staats. 4½ pc. —; id. Nieuwe 5 pc. 104⅞; Fr. Oost. Spoorw. 145½; Credit 82½; Wissel op Londen 3/m. 6 th. 17⅜, Parijs 78¾, Hamburg 149½, Amst. zigt 141¾, 2/m. 141⅛, Weenen 79⅛, Petersburg 97¼.

HAMBURG, 29 Dec. Mexikanen —, Spanje 3 pc. 39⅛, 1¾ pc. 30¾, Rusland 3 pc. 62, 4½ pc. —, Vereinsb. 98¾, Noord-Duits. bank 86¼, Wiss. op Lond. 13.02⅜, Amst. 35.80, Diskonto —.

FRANKFORT, 29 Dec. Metalliek 5 pc. —; Nation. 60⅞, Cred. Akt. 190½, Spanje 3 pc. 41, 1½ pc. 31¾; Bankakt. —; Wissel op Londen 116⅜, Weenen 92⅞, Parijs —, Diskonto —.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 30 Dec.

Van Tarwe bij partij verkocht: 126 & n. Vriessche *f* 265.

ROTTERDAM, 29 Dec. Rogge: 143/2 & Petersburg *f* 192.

SCHIEDAM, 29 Dec. Spoeling *f* 1,20 per ke el.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 29 Dec. Teensma, Elisabeth Johanna, Old-Calabar.
HELVOET, 29 Dec. Irwell (st.), Hull.

UITGEZEILD:

BRIELLE, 29 Dec. Scheldrake (st.), Hartlepool.

RIVIERVAART.

AMSTERDAM, 30 December, in lading naar:

Keulen. H. Berns, Cöln N°. 16.
Keulen. F. W. Meetyssen, Emma.
Mannheim. J. M. Kimpel, Harmonie.
Francfort. J. W. Timmermans, Frankfort N°. 21.
Maintz. G. Reichert, Maintz N°. 4.

AMSTERDAM, 30 December, vertrokken naar:

Keulen. W. Vogels, Cöln N°. 14.

Rijnhoogte. ARNHEM, 29 Dec. 22 p. 3 duim.
KEULEN, 29 „ 10 vt. 3 „

Advertentiën.

Heden overleed in den ouderdom van ruim 80 jaren, Mejufvrouw JOHANNA CHRISTINA ANTONIA VAN LANSCHOT, voorzien van de Genademiddelen der H. Kerk.

's BOSCH, 25 December 1859. (2158)

(2160) De COUPONS der Aandeelen ten laste van de **Begraafplaats voor R. K.**, gelegen bij de Kerk *de Liefde* te Amsterdam, verschijnende 1° Januarij 1860, worden van af dien datum betaald ten kantore van de Heeren E. & H. VAN CRANENBURGH, Kassiers te Amsterdam.

HULPONDERWIJZERS.

Voor de Openbare School te Venraij (Limburg) wordt gevraagd: Een **Hulponderwijzer**, tevens bekwaam in eenige vakken, welke tot het meer uitgebreid lager onderwijs worden gerekend. Salaris *f* 350.

Bij gewenschte geschiktheid zal deze som nog worden vermeerderd.

Men wende zich ter nadere informatie bij het Gemeentebestuur aldaar. (2161)

(2159) In een **Kruideniers winkel** wordt gevraagd een **BEDIENDE** en een **LEERLING**, beide van de R. C. Godsdienst en van goed zedelijk gedrag. Hierop reflecterenden, vervoegen zich met *franco* brieven onder Lett. B. bij den Boekh. J. J. VAN UIJE te Doesborgh.

(2162) **Met Mei 1860 wordt gevraagd** op een stil dorp bij Arnhem (prov. Gelderland): Eene **FRIESCHE DIENSTMEID.** Vereischten zijn R. K. Godsdienst, braaf en zedig van gedrag, met Koken en den Wasch niet onbekend, en vooral uiterst zindelijk, alsmede van goede getuigschriften voorzien. Loon naar bekwaamheid. Adres *franco* aan het Bureau dezer Courant, onder letter H. S.

Heden overleed ons eenigst Zoontje, JOHANNES JACOBUS JOSEPHUS, in den jeugdigen leeftijd van bijna drie jaren.

OUDEWATER, 29 December 1859. J. PUTMAN.
G. S. J. H. M. PUTMAN, geb. CEURVORST.
(2163)

(2164) De Bouwkommissie der O. L. V. Kerk op Keizersgracht, brengt bij deze ter kennis, dat heden zijn Uitgeloot **Vijf Aandeelen** van de Geldnegotiatie ten behoeve van den Opbouw der voornoemde Kerk, te weten N° 21, 22, 31 A en B, 46 en 48, welke van 1° Januarij 1860, tegen intrekking der Aandeelen, met derzelver dan nog onverschenen Coupons zullen worden afgelost, ten huize van den ondergeteekenden President, alwaar ook betaald zullen worden de Coupons, vervallende op 1° Januarij 1860.

AMSTERDAM, 29 December 1859. J. B. SWINKELS, President.

VOORDEELIGE AANBIEDING
ter verspreiding van goede Boeken.

EERSTE STEL.

Eene verzameling van 146 Boekwerkjes die bij de uitgave gekost hebben *f* 41.47½ voor . . . . . *f* 7.50.

TWEEDE STEL.

1 Belijdenissen van den H. Augustinus. — 2 Over het bestaan en het Instituut der Jesuiten. — 1 Bijdragen tot de Kerkelijke Geschiedenis in Duitschland in de 19e eeuw, of 1 Korte vroegpreken. — 2 Calista. Eene schets uit de 3e eeuw. — 3 Onze Eerstelingen. Dichtbundel. — 4 Engelands rentmeesterschap. — 2 deelen van den Humorist. — 4 Levensgeschiedenis van den H. Thomas van Villenova. — 3 Alies. Nasporingen op geestelijk gebied. — 4 De Protestantsche Katholiek. — 2 Altieri, Redevoeringen. — 1 Utberg, Tien overdenkingen, of 1 id. Twaalftal Leerredenen. — 2 Troost voor zieken en lijdenden. — 1 De Toeschouwer, 1857, 2 deelen. — 2 Waarheid en Liefde. — 4 deelen Leesmuseum voor Katholieken, van alle standen, 1853—56. Te zamen 39 Boeken, die bij de uitgave gekost hebben *f* 51.95, worden afgeleverd voor *f* 10.00.

DERDE STEL.

3 Geertruida van Oosten. — 2 De giftbrief van Koning Karel. — 2 De historie van Heer Ranulf van Créqui. — 1 Carolingische verhalen, of 1 De Wapensmid en zijn Zoon, 2 deelen. — 1 Magdalena van Vaernewyck. — 1 Mejufvrouw Leclerc. — 2 Palet en Harp. — 4 Nederlandsche verhalen, v. d. Horst. — 1 Verhandeling over den Bijbel, J. M. Schrant, of 1 Der Ystorien Bloeme. — 3 Het voorgeborchte. — 3 Hymnen en gebeden, van Nouhuys. — 4 Van Nouhuys, de H. Rozenkrans. — 3 J. A. Alberdingk Thijm, Nederlandsche gedichten, 2e bundel. Te zamen 39 Boeken, die bij de uitgave gekost hebben *f* 40.45, worden afgeleverd voor . . . . *f* 9.00.

Het voordeelige dezer aanbiedingen, zal ieder in het oog vallen, zoodat eene verdere aanprijzing overbodig wordt geacht.

Meer uitgebreide lijsten zijn op *franco* aanvragen te bekomen. — Bestellingen worden aangenomen bij VAN LANGENHUYSEN en zijne gewone Correspondenten.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN Drukker en Uitgever.